

YANGI O‘ZBEKISTON

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

№ 191 (980), 2023-yil 19-sentabr, seshanba

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

SAMARALI MULOQOTLARDA KO‘P QIRRALI HAMKORLIKNI YANADA KENGAYTIRISH ISTIQBOLLARI XUSUSIDA FIKR ALMASHILDI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev amaliy tashrif bilan Amerika Qo‘shma Shtatlarida bo‘lib turibdi.

AMERIKA QO‘SHMA SHTATLARIDAGI VATANDOSHLAR VA “EL-YURT UMIDI” JAMG‘ARMASI STIPENDIATLARI BILAN UCHRASHUV
Nyu-York, 2023-yil 18-sentabr

Seyfi Gasemiga yuksak davlat mukofoti — “Do‘stlik” ordenini topshirdi.

Xalqaro valyuta fondi boshqaruvchi direktori Kristalina Georgiyeva bilan uchrashuvda global iqtisodiy vaziyat yuzasidan batafsil fikr almashildi. XVF bilan o‘zaro manfaatli hamkorlikni, shu jumladan, joriy yil iyun oyida Samarqand shahrida o‘tgan ikki tomonlama uchrashuvda erishilgan kelishuvlardan kelib chiqqan holda yanada kengaytirish masalalari ko‘rib chiqildi.

Fond rahbari O‘zbekistonda ortga qaytmis tus olgan ishlohtlar dasturi natijalariga yuqori baho berdi hamda mamlakatimizdagi samarali yangilanishlarni ilgari surishda yaqindan hamkorlik qilishga tayyorligini bildirdi.

Uchrashuv chog‘ida XVFNing yurtimiz moliya sohasi barqarorligini kompleks tahlil qilish, iqtisodiy siyosatni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqishda konsalting ko‘magini ko‘rsatish hamda mamlakatimiz idoralari mutaxassislarining salohiyatini yuksaltirish dasturini amalga oshirishdagi ishtirokiga doir masalalar muhokama qilindi.

Amaliy tashrif doirasida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Amerika Qo‘shma Shtatlarida yashayotgan va ishlayotgan bir guruh vatandoshlarimiz hamda ushbu mamlakatning yetakchi oliy ta‘lim dargohlarida tahsil o‘layotgan “El-yurt umidi” jamg‘armasi stipendiatalari bilan uchrashdi.

Ochiq va jonli muloqot shaklida o‘tgan tadbirda davlatimiz rahbari Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida so‘zlab berdi, mamlakatimiz modernizatsiyasiga ko‘maklashishda vatandoshlarimizda ulkan salohiyat borligiga e‘tibor qaratdi.

Vatandoshlar va ularni birlashtiruvchi tashkilotlar misli ko‘rilmagan yuqori darajaga chiqqan O‘zbekiston — AQSH hamkorligini rivojlantirishga katta hissa qo‘shayotgan alohida ta‘kidlandi.

Davlatimiz rahbari vatandoshlarimiz bilan aloqalarni mustahkamlash, ularning jamoat birlashmalarini faoliyatini ko‘llab-quvvatlashga qaratilgan qator tashabbuslarni ilgari surdi. Xususan,

Prezident Shavkat Mirziyoyev Nyu-York shahriga tashrifi doirasida 18-sentabr kuni o‘ziga ajratilgan qarorgohda Yevropa kengashi Prezidenti Sharl Mishel, “GE HealthCare” kompaniyasining Yevropa, Yaqin Sharq va Afrikadagi prezidenti va bosh ijrochi direktori Rob Uolton, “Oppenheimer” investitsiya kompaniyasi boshqaruvchi direktori Jon Tonelli, “Cerberus” kompaniyasi vitse-prezidenti Brayan Xuk, “CNH” kom-

paniyasi vitse-prezidenti Stiv Naderni, “Cintana” kompaniyasi rahbari Duglas Bekker, Amerika — O‘zbekiston savdo palatasi raisi Kerolin Lemm, “Air Products” kompaniyasi boshqaruvchi raisi, prezidenti va bosh ijrochi direktori Seyfi Gasemi va Xalqaro valyuta fondi boshqaruvchi direktori Kristalina Georgiyeva bilan uchrashuv o‘tkazdi. Sharl Mishel bilan uchrashuvda O‘zbekiston va Yevropa Ittifoqi o‘rtasidagi ko‘p qirrali hamkorlikni, eng avvalo, siyosiy, savdo-iqtisodiy, investitsiyaviy va gumanitar sohalarida yanada kengaytirish masalalari ko‘rib chiqildi.

Bo‘ljak ko‘p tomonlama tadbirlar rejasini ko‘rib chiqildi. “GE HealthCare” kompaniyasining Yevropa, Yaqin Sharq va Afrikadagi prezidenti va bosh ijrochi direktori Rob Uolton bilan uchrashuvda korporatsiyaning mamlakatimizda qo‘shma loyihalarni amalga oshirish borasidagi rejalari muhokama qilindi. Dunyoning industrial giganti bo‘lgan “General Electric” korporatsiyasi strategik sheriklik doirasida O‘zbekiston korxonalarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratildi. Afg‘onistonda yuzaga kelayotgan vaziyat, shu jumladan, afg‘on xalqiga gumanitar yordam ko‘rsatish borasidagi sa‘y-harakatlar yuzasidan ham fikr almashildi.

loyihalarni amalga oshirish istiqbollari ko‘rib chiqildi. Jon Tonelli mamlakatimizda sanoat quvvatlarini tashkil etish va modernizatsiya qilish bo‘yicha yirik loyihalarga xususiy investitsiyalarni jalb qilish yuzasidan kelishuvlarga erishilganini mamnuniyat bilan qayd etdi. Birinchi bosqichda to‘qimachilik klasterlari, qurilish materiallari sanoati

lizing tuzilmalariga to‘g‘ridan-to‘g‘ri moliyaviy resurslar ajratish rejalarni bayon qildi. Prezidentimiz kompaniyaning O‘zbekistondagi faoliyatini kengaytirish borasidagi rejalarni qo‘llab-quvvatlatdi. “Cintana” kompaniyasi Arizona davlat universiteti bilan hamkorlikda tashkil etilgan bo‘lib, dunyoning 30 mamlakatida faoliyat yuritadi, universitetlarda ta‘lim sifatini oshirish bilan shug‘ullanadi.

kompaniyalari kirgani, ularning umumiy soni 50 taga yetgani ta‘kidlandi. Uchrashuvda AQSH biznesning mamlakatimizdagi faoliyatini kengaytirish borasidagi aniq rejalari muhokama qilindi. Uchrashuv yakunida qo‘shma loyihalarni amalga oshirish bo‘yicha “yo‘l xarita”larini qabul qilishga kelishib olindi. “Air Products” kompaniyasi boshqaruvchi raisi, prezidenti va bosh ijrochi direktori Seyfi

paniyasi vitse-prezidenti Stiv Naderni, “Cintana” kompaniyasi rahbari Duglas Bekker, Amerika — O‘zbekiston savdo palatasi raisi Kerolin Lemm, “Air Products” kompaniyasi boshqaruvchi raisi, prezidenti va bosh ijrochi direktori Seyfi Gasemi va Xalqaro valyuta fondi boshqaruvchi direktori Kristalina Georgiyeva bilan uchrashuv o‘tkazdi. Sharl Mishel bilan uchrashuvda O‘zbekiston va Yevropa Ittifoqi o‘rtasidagi ko‘p qirrali hamkorlikni, eng avvalo, siyosiy, savdo-iqtisodiy, investitsiyaviy va gumanitar sohalarida yanada kengaytirish masalalari ko‘rib chiqildi.

Bo‘ljak ko‘p tomonlama tadbirlar rejasini ko‘rib chiqildi. “GE HealthCare” kompaniyasining Yevropa, Yaqin Sharq va Afrikadagi prezidenti va bosh ijrochi direktori Rob Uolton bilan uchrashuvda korporatsiyaning mamlakatimizda qo‘shma loyihalarni amalga oshirish borasidagi rejalari muhokama qilindi. Dunyoning industrial giganti bo‘lgan “General Electric” korporatsiyasi strategik sheriklik doirasida O‘zbekiston korxonalarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratildi. Afg‘onistonda yuzaga kelayotgan vaziyat, shu jumladan, afg‘on xalqiga gumanitar yordam ko‘rsatish borasidagi sa‘y-harakatlar yuzasidan ham fikr almashildi.

korxonalarini rivojlantirish, Toshkent shahri infratuzilmasini rivojlantirish loyihalarni moliyalashtirish mo‘ljallangan. Bundan tashqari, kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlashga investitsiya yo‘naltirish ko‘zda tutilgan. Prezidentimiz ushbu rejalarni ma‘qullab, mutasaddilarga tez fursatda amaliy ishlarni boshlashga topshiriq berdi. Uchrashuv yakunida hamkorlik bo‘yicha “yo‘l xaritasi”ni qabul qilishga kelishib olindi. Aktivlari qiymati qariyb 50 milliard dollar bo‘lgan “CNH” transmilliy kompaniyasi qishloq xo‘jaligi mashinasozligida O‘zbekistonning strategik hamkoridir. Mashhur “Case” va “New Holland” brendlari ostida yo‘l qurish va qishloq xo‘jaligi texnikasini ishlab chiqaradi.

“Cintana” asoschisi va raisi Duglas Bekker Arizona davlat universiteti bilan hamkorlikda mamlakatimizda Amerika texnologiyalar universitetini tashkil etish ustida ish olib bormoqda. 2024-yildan boshlab sog‘liqni saqlash, injiniring, arxitektura va dizayn kabi yo‘nalishlarda malakali kadrlar tayyorlashni boshlash ko‘zda tutilgan. Davlatimiz rahbari ushbu rejalarni ma‘qullab, O‘zbekiston ta‘lim sohasidagi loyihalarni amalga oshirish uchun qulay sharoitlar yaratishga tayyorligini bildirdi. Prezident Shavkat Mirziyoyev Amerika — O‘zbekiston savdo palatasi raisi Kerolin Lemm bilan uchrashdi.

Gasemi bilan uchrashuvda AQSH Davlat kotibining energetika masalalari bo‘yicha o‘rinbosari Jeffri Payett ham ishtirok etdi. AQSHning yetakchi kompaniyasi bilan strategik sheriklikni yanada kengaytirish masalalari, joriy loyihalarning berishi va istiqbolga mo‘ljallangan aniq rejalari ko‘rib chiqildi. Bugungi kunda yurtimizda “Air Products” tomonidan “Uzbekistan GTL”da sanoat gazlarini qayta ishlash, “Navoiyazot” negizida sintez-gaz, kislorod va azot, suyuqlashtirilgan karbonat angidrid ishlab chiqarish loyihalari amalga oshirilmoqda.

Keyingi ikki yilda ushbu loyihalarning davomi sifatida kompaniyaning 1 milliard dollardan ziyod to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalari jalb qilindi. Suhbatda ko‘mirni gazlashtirish, texnik gazlar, vodorod va ammonyak ishlab chiqarish hamda achchiq gazlarni utilitatsiya qilish bo‘yicha istiqbolli loyihalari ko‘rib chiqildi. “Air Products” ekspertlari karbonsizlashtirish sohasida zarur normativ-huquqiy bazani ishlab chiqishda ham qatnashadi. Bundan tashqari, loyihalar portfelidan oziq-ovqat sanoatiga innovatsion ishlanmalarini joriy qilish o‘rin olgan. Uchrashuv yakunida “Air Products” kompaniyasining O‘zbekiston uchun qiymati 10 milliard dollardan ziyod bo‘lgan investitsiya dasturini amalga oshirish bo‘yicha kelishuvlar almashildi.

Uchrashuv chog‘ida Kengaytirilgan sheriklik va hamkorlik to‘g‘risidagi bitimni tez fursatda qabul qilish, o‘zaro savdo va investitsiyalarni ko‘paytirish uchun qulay sharoitlar yaratish, iqtisodiyotning asosiy tarmoqlarida kooperatsiyani, shu jumladan, uzoq muddatli ikki tomonlama hujjatlarni qabul qilish orqali chuqurlashtirish masalalari muhokama qilindi. Yevrokengash Prezidenti Sharl Mishel Markaziy Osiyoda mintaqaviy hamkorlikni ilgari surish, ishonch, yaxshi qo‘shnichilik

“Oppenheimer” investitsiya kompaniyasi boshqaruvchi direktori Jon Tonelli bilan uchrashuv ham samarali bo‘ldi. Aktivlari qiymati 36 milliard dollar bo‘lgan ushbu yirik investitsiya bankining sarmoyasi shu yildan boshlab mamlakatimizda

Uchrashuvda vitse-prezident Stiv Naderni kompaniyaning tarmoqdagi bir qator sanoat korxonalarini xususiy lashtirish va modernizatsiya qilish, kombayn va paxta yig‘ish mashinalarini ishlab chiqarish hajmini ko‘paytirish, shu jumladan, yuqori quvvatli traktorlar ishlab chiqarish hamda

Palata raisi Kerolin Lemm davlatimiz rahbariga Amerika biznesining mamlakatimizga qiziqishi va ishonchi oshishiga xizmat qilayotgan ortga qaytmis ishlohtlar dasturini amalga oshirishdagi siyosiy yetakchiligi uchun minnatdorlik bildirdi. Keyingi bir necha yilda palata tarkibiga AQSHning yirik

Uchrashuv yakunida “Air Products” kompaniyasining O‘zbekiston uchun qiymati 10 milliard dollardan ziyod bo‘lgan investitsiya dasturini amalga oshirish bo‘yicha kelishuvlar almashildi. O‘zbekiston — AQSH ko‘p qirrali hamkorligini kengaytirishga qo‘shgan hisssasi va mamlakatimizdagi ortga qaytmis ishlohtlarini ko‘llab-quvvatlagani uchun O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev “Air Products” boshqaruvchi raisi

xorijda o‘zbek tili kurslarini tashkil etishga keng ko‘maklashish, vatandoshlar O‘zbekistonning tarixiy shaharlarini ziyorat qilishi uchun maxsus turizm xizmatlari to‘plamlarini ishlab chiqish rejalashtirilgan. Biz ta‘lim, tibbiyot, iqtisodiyotda olib borayotgan yangilanishlar natijasini har bir yurtidoshimiz o‘z hayotida his qilishi kerak. Sizlardek xorijda o‘qigan, yirik kompaniyalarda ishlab, tajriba orttirgan yuqori malakali mutaxassislar ham yurtimizga qaytib kelishi va butun salohiyatini bilan Yangi O‘zbekistonda barpo etishda ishtirok etish uchun barcha sharoitni yaratishimiz kerak, — dedi Prezidentimiz. — Bugun shu yerdagi har bir o‘zbekistonlikda kuchli Vatan hissi va uning rivojiga hissa qo‘shish ishtiyoqini ko‘rib, juda xursand bo‘ldim. Sizlarni O‘zbekistonda kutib qolamiz. Uchrashuv ishtirokchilari Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan amalga oshirilayotgan tub va keng ko‘lamli ishlohtlar xalqimiz farovonligini yanada oshirish, yurtimizning xalqaro maydondagi nufuzini yuksaltirishga xizmat qilayotganini ta‘kidladilar. Katta kompaniyalardan ishlayotgan va nufuzli oliy ta‘lim dargohlarida o‘qiyotgan vatandoshlar o‘z fikr va takliflarini bildirdi. Jamiyat hayoti va iqtisodiyotning turli masalalari yuzasidan fikr almashildi. Qaratilayotgan katta e‘tibor uchun samimiy minnatdorlik bildirib, vatandoshlar O‘zbekiston rivojiga munosib hissa qo‘shishga tayyorligini ta‘kidladilar. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Amerika Qo‘shma Shtatlariga amaliy tashrifi davom etmoqda.

66

Prezidentimiz Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining beshinchi maslahat uchrashuvidagi nutqida ilgari surgan tashabbuslar uning mintaqada yaxshi qo'shnicilik munosabatlari chuqurlashtirish va o'zaro manfaatli hamkorlikni yanada kengaytirish bo'yicha 7 yil avval olg'a surgan g'oyalarning mantiqiy davomi sifatida namoyon bo'ldi.

NUQTAYI NAZAR

TO'QCHILIKNING ENG MAQBUL YO'LI

**Odil OLIMJONOV,
O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti Administratsiyasi
huzuridagi Iqtisodiy tadqiqotlar
va islohotlar markazi bosh
ilmiy xodimi, iqtisodiyot fanlari
doktori, professor**

O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'tgan hafta Dushanbe shahrida Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining beshinchi maslahat uchrashuvida ishtirok etdi va unda mintaqada davlatlari o'rtasidagi kelgusi hamkorlik istiqbollari bo'yicha qator takliflarni ilgari surdi. Ana shu takliflarning beshinchisi Markaziy Osiyo davlatlari aholisini oziq-ovqat bilan to'laonli ta'minlash sohasida hamkorlikni yanada kengaytirish masalalariga bag'ishlandi. Mintaqada ayni paytda salkam 80 million kishi yashaydi. Buncha ko'p aholini sifatli va arzon oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash o'ta muhim ahamiyatga ega.

Davlatimiz rahbari o'z nutqida ta'kidladiki, mintaqamizda bu masalada qator zaif nuqtalar mavjud: "Bular agrar sektorning ilmiy-texnologik jihatdan yetarlicha rivojlanmagan, suv resurslari borasidagi o'tkir taqchilik, qo'shimcha qiymat yaratishning uzoq va samarasiz zanjirlari, iqlim inqirozi va logistikadagi uzilishlar oldidagi beqarorlik, sog'lom ovqatlanish masalalaridir".

Darhaqiqat, mintaqamiz davlatlari qishloq xo'jaligi sohasidagi mavjud kamchiliklari ularning barchasiga juda katta salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Sohaning ilmiy-texnologik jihatdan zamondan orqada qolib ketgani mintaqada davlatlarga aslida sobiq ittifoqdan meros qolgan. Mustaqillikka erishilgandan keyin Markaziy Osiyo mamlakatlari bu masalaga jiddiy e'tibor bera boshladi. Lekin muammolar uzoq yillar davomida yig'ilib qolgan sababli ularni birdaniga hal etish qiyin. Natijada hozirga qadar mintaqada davlatlari ayrim ekinlarning hosildorligi va sifat ko'rsatkichlari past. Chorva hayvonlarining mahsuldorligi ham jahonning ilg'or davlatlari darajasiga yeta olmayapti.

Mintaqada suv resurslari taqchilligi hozirning o'zida sezilmog'uda va yaqin kelgusida dolzarbligi tobora ortib boraveradi. Suv yetishmasligi mintaqada davlatlari qishloq xo'jaligida hosildorlikni sezilarli ravishda kamaytirmoqda, ekin maydonlarining muayyan qismida dehqonchilik qilish imkoniyatini pasaytirmoqda yoki bunga to'stinlik qilmoqda. Bu esa, o'z navbatida, aholini mahalliy oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash jarayonida qator qiyinchiliklarni keltirib chiqaryapti, mazkur tovarlar importi ko'payishiga sabab bo'lyapti.

Agrar sohaning ilmiy-texnologik jihatdan qo'zg'atgan muammasi dehqon va chorvadorlari mehnatining samarasi pastligiga sabab bo'layotgan muhim omillardan biri. Yetishtirilayotgan hosilni chuqur qayta ishlash quvvatlari yetarli emasligi yoki ular ishlab chiqarayotgan mahsulotlarning sifatiziligi qo'shimcha qiymat yaratish imkoniyatlarini pasaytirmoqda. Mintaqada davlatlari manzil jihatidan yonma-yon joylashgan, lekin qo'shni davlatga tegishli bo'lgan mavjud quvvatlarni hamkorlikda ishlatish imkoniyatini foydalanilmayotgani har bir davlat qishloq xo'jaligining ichida qo'shimcha qiymat yaratish jarayonida uzoq va samarasiz iqtisodiy aloqalar, ya'ni zanjirlar paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Buning oqibatida mahsulot tannarxi oshib, mazkur oziq-ovqat turini xorijdan import qilish arzon tushmoqda.

Oxirgi yillarda jahon miqyosidagi global muammolardan biriga aylanib ulgurgan va bugun yechimini topmasak, ertaga juda katta zarar ko'rishimiz mumkin bo'lgan iqlim inqirozi va uning oqibatlari ham mintaqada davlatlari qishloq xo'jaligi holatiga hozirning o'zida jiddiy salbiy ta'sir ko'rsata boshladi. Markaziy Osiyo davlatlari bu muammoga alohida e'tibor qaratyapti, iqlim o'zgarishi ta'sirini kamaytirish borasida imkoniyatlarni doirasida qator tadbirlarni amalga oshiryapti. Lekin bu sa'y-harakatlarni yanada kengaytirish talab etiladi.

Jahonda so'nggi yillarda yuz berayotgan global geosiyosiy voqealar tufayli Rossiyaga nisbatan sanksiyalar kiritilishi oqibatida mahsulotlarni eksport va import qilishda

O'ZBEKISTON VA MARKAZIY OSIYO

BIR TUPROQNING FARZANDLARIMIZ

"Markaziy Osiyo ruhi", "Yaxshi qo'shnicilik"... Mana, yetti yildirki, bu atamalar real voqealikka aylanib, mintaqada xalqlari hayotiga yangicha mazmun-mohiyat bag'ishlab kelmoqda. Hatto xalqaro maydonda ham e'tiroflarga sazovor bo'lib, muhim jarayon sifatida tez-tez tilga olinyapti. To'g'risi, yangi O'zbekistonning mintaqaviy barqarorlik, tinchlik va integratsiya jarayonlarini kuchaytirish, azaldan qondosh-u qardosh xalqlarning do'stlik rishtalarini mustahkamlash yo'lidagi tashabbuslari va amaliy qadamlari sharoifati bilan Markaziy Osiyoda butunlay boshqacha — ishonch, do'stlik va hamkorlik muhiti vujudga keldi. Bugun dunyoda global buhronlar, ziddiyatlar, beqarorlik kuzatilayotgan bir paytda bizning mintaqada hukmron bo'lgan osoyishtalik, o'zaro ishonch, do'stlik va qardoshlik aloqalarining yangi bosqichga chiqqani buyuk ne'mat, noyob hodisadir.

**Shoqahhor SALIMOV,
jurnalist,
"Do'stlik" ordeni sohibi**

Aslida, inson zoti azaldan ezgulikka, tinch-osoyishta hayotga, barkamol jamiyatda yashashga intiladi. Mana shu obyektiv sharoifini ta'minlashda mamlakatlari rahbarlarining puxta siyosati birilamchi, hattoki elning taqdirini belgilovchi rol o'ynaydi. Yaqin o'tmishimizdagi ayanchli holatlar — qo'shni mamlakatlarda yashayotgan qarindoshlarimizning shirin diydoridan mahrum bo'lish, suv va energetika masalalaridagi kelishmovchiliklar, transport va logistika muammolarini unutishga haqqimiz yo'q.

Yuqorida tilga olingan og'riqli masalalarni hal etishda Prezident Shavkat Mirziyoyev qat'iy va dadil qadamlar qo'ygani, tashqi siyosat borasida, eng avvalo, Markaziy Osiyo davlatlari bilan yaxshi qo'shnicilik tamoyili asosida munosabatlarni izchil hayotga tatbiq etgani butun mintaqada aholisi uchun ayni muddao, savobli amal bo'ldi. Davlatimiz rahbarining hokimiyat tepasiga kelgandayoq qo'shni davlatlarga tashrif buyurib, rahbarlari bilan muloqot va muzokaralar o'tkazgani va qator muammolar yechimiga poydevor qo'ygani nafaqat O'zbekistonning yangi solnomasiga yozildi, balki mintaqaviy barqarorlik yo'lida tamol toshi vazifasini bajardi. Savdo-iqtisodiy aloqalarimiz ijobiy natijalarini berayotgani

Jomiyning benazir do'stligi buning yorqin misolidir. Ushbu ikki buyuk zot haqida suratga olinayotgan badiiy film, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi, O'zbekiston Jurnalistlari uyushmasi va yana qator tashkilotlarda muas-sasalarning qo'shni davlatlardagi turdosh uyushma va tashkilotlar bilan ijodiy-ilmiy hamkorlikni yo'lga qo'ygani ham bu borada muhim qadam bo'lib xizmat qiladi. Biz tariximizdan ibrat olishimiz kerak. Mavlono Jomiy "Layli va Majnun" dostonida Hazrat Navoiy haqida bunday olijanon fikrlarni aytgan:

Do'st agar do'stga
payvandlik qilsa,
Orzu-umid daraxti
unumdor bo'lg'ay.
Umid xazinasi
kaliti do'stdir,
Abadiy ayshning
xushxabarchisi do'stdir.
Maqsudi umr emasmi do'stlik?
Umr ichraki nur emasmi do'stlik?
(Jonibek Quvnoq tarjimasi).

Maxtumqul, Abay, Berdaq, Ayniy, G'afur G'ulom, Chingiz Aytmatov... biz uchun begona emas-kul! Davlat arbobi va atoqli adib Sharof Rashidov Mirzo Tursunzoda bilan uchrashganida "U nafaqat tojiklarning Mirzosi, balki bizning — o'zbeklarning Mirzomiz ham", degan edi. Mana shunday rishtalar hamkorlik aloqalarimizning ohanrabosidir. Marhum Sherali Jo'rayev o'z qo'shiqlari bilan mintaqaning million-million aholisi qalbidan joy olingan edi.

Odil Yoqubov, Primqul Qodirov bu yo'lida katta zahmat kecdi. Yana bir muhim jihat, mintaqaviy tarixiy masalalarda xolisona yondashuv ham tarixiy zaruratga aylangan. Bu borada atoqli adib Chingiz Aytmatov go'zal fikrlarni aytib o'tgan edi: "Biz jahon tamadduni rivojiga ulkan hissa qo'shgan xalqlarimiz. Yangi zamonda ham bir yoqadan bosh

"Davlatimiz rahbarining hokimiyat tepasiga kelgandayoq qo'shni davlatlarga tashrif buyurib, rahbarlari bilan muloqot va muzokaralar o'tkazgani va qator muammolar yechimiga poydevor qo'ygani nafaqat O'zbekistonning yangi solnomasiga yozildi, balki mintaqaviy barqarorlik yo'lida tamol toshi vazifasini bajardi. Savdo-iqtisodiy aloqalarimiz ijobiy natijalarini berayotgani quvonarli hol, albatta.

oldida turgan kamchiliklarni bartaraf etish borasida ham fikr yuritdi. Mavjud muammolarni yechishda o'zaro manfaatli hamkorlik qilish zarurligini alohida ta'kidladi: "Bu sohada sa'y-harakatlarni birlashtirish va BM Tning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti ko'magida mintaqaviy sheriklik dasturini tayyorlash muhim, deb hisoblaymiz." Ta'kidlab aytmoqchimanki, bizning mamlakatlarni oziq-ovqat mahsulotlari bilan nafaqat mintaqaning ichki bozoridagi mavjud ehtiyojlarni to'liq qoplash, balki ularni eksport qilishdek muhim imkoniyatga ham egadir".

Mintaqada davlatlari birgalikda harakat qilsa, hamkorlikni yanada kengaytirsa, yuqorida ko'rsatib o'tilgan muammolarni bartaraf etish samarali va oson kechadi. Zero, Markaziy Osiyo hududi uzoq asrlar davomida yagona davlat tarkibida bo'lgan. To'g'ri, bu makonda bir paytning o'zida bittadan ko'p davlat hukm surgan davrlar ham bor. Lekin bitta davlat tarkibida bo'lganmi yoki 3-4 ta davlat bo'lib yashaganmi, bundan qat'i nazar, ular iqtisodiyoti tabiiy iqlim, yer-suv, aholining ko'chmanchi yoki o'troq holda yashashi kabi turli omillar ta'siri ostida bir-birini to'ldirib turadigan yagona hududiy kompleks holda shakllangan. Sobiq ittifoq parchalangunga qadar Markaziy Osiyo davlatlari yagona hududiy kompleks sifatida saqlanib turgan. Tan olish kerakki, bu holat besh davlatning iqtisodiy manfaatlariga mos kelgan.

Afsuski, 1992-2016-yillar mobaynida beshta davlat o'rtasida sun'iy to'siqlar paydo bo'ldi. Natijada ularning o'zaro iqtisodiy aloqalari susaydi, bu esa barchaga jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatdi. Asrlar davomida bir-biri bilan erkin iqtisodiy aloqalar qilib kelgan chegara hududlaridagi qishloq va shaharlarning savdo-sotiq hajmi keskin qisqarga boshladi.

ni yanada kengaytirish bo'yicha 7 yil avval olg'a surgan g'oyalarning mantiqiy davomi sifatida namoyon bo'ldi.

Haqiqatan, mintaqada agrar sektoridagi zaif nuqtalarni sa'y-harakatlarni birlashtirish va mintaqaviy sheriklik dasturini tayyorlash orqali bartaraf etish maqsadga muvofiq. Mazkur dasturni tayyorlashda BM Tning bu borada katta xalqaro tajribaga ega bo'lgan Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti ko'magiga tayyanish mumkin.

Ana shunday o'zaro manfaatli sheriklik dasturini tayyorlash va uni amalga oshirish mintaqada davlatlari qishloq xo'jaligi oldida turgan jiddiy muammolarni birgalikda va samarali hal etishga yordam beradi, agrar soha taraqqiyotini yangi bosqichga ko'taradi, tarmoq samaradorligini oshirishga asos bo'lib xizmat qiladi. Bu esa Markaziy Osiyo davlatlarining 2022-yil yakuni bo'yicha hajmi 368 milliard dollarga teng bo'lgan yalpi ichki mahsuloti sezilarli darajada oshishiga zamin yaratadi.

Ayni paytda Markaziy Osiyo davlatlarining o'zaro tovar ayiriboshlash hajmi 20,8 milliard dollari tashkil qiladi yoki ko'rsatkich ular umumiy tashqi savdosining 9,4 foiziga teng, xolos. Tahlillar bu ko'rsatkichning qardosh davlatlar salohiyatiga mos emasligidan dalolat beryapti.

O'zaro hamkorlikni kuchaytirish borasidagi bunday takliflar amalga oshishi o'zaro tashqi savdo hajmi ham keskin oshishiga puxta asos yaratadi. Eng muhimi, hamkorlikning kengayishi Markaziy Osiyo davlatlari aholisini oziq-ovqat mahsulotlari bilan mustaqil ravishda birgalikda to'la ta'minlash imkoniyatini yaratadi, mintaqada davlatlarga oziq-ovqat mahsulotlarini import qilishga chek qo'yadi hamda ularni xorijga eksport qilish hajmini keskin oshiradi.

quvonarli hol, albatta. Chegaraoldi tumanlarda erkin iqtisodiy zonalar faoliyat yuritayotgani, suv va energetika manbalari orqilona foydalanish mexanizmlari takomillashgani ham farovonlikka xizmat qiladi.

Yaqinda Tojikiston poytaxti Dushanbe shahrida Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining beshinchi maslahat uchrashuvidagi nutqida Prezidentimiz ko'plab muhim g'oya va takliflarni bayon etdi. Mintaqada davlatlari o'rtasida har qanday sohada hamkorlikni yo'lga qo'yish va izchil amalga tatbiq etish uchun o'ta muhim omil mavjud. Bu tarixan shakllangan, ruhiyat olamimizga singib ketgan bir-biriga yaqin qadriyatlar va qardoshlik rishtalaridir. Tarixiy-adabiy merosimiz esa butun bir organizmga o'xshaydi. Bu organizmni kichik organlarga bo'lib olsak, yaxlit va butun organizm ildirilari quriydi. Ayt-

manitar hamkorlik bizning eng muhim an'anaviy ustuvor yo'nalishimizdir", deb ta'kidlaganida chuqur ma'no bor. Shu fikrning mantiqiy davomi sifatida yana qayd etdikki, "Markaziy Osiyo tarixi va madaniyati: yagona o'tmish va umumiy kelajak" xalqaro media platformasini yaratish bu yo'nalishdagi amaliy qadam bo'ladi. Bunda umumiy mintaqaviy kontentni shakllantirish uchun olimlar va keng jamoatchilik vakillarini jalb etishga alohida e'tibor qaratishtirish maqsadga muvofiqdir".

Aynan mana shu yo'nalishni izchil tatbiq etishga, mazkur kontentni do'stlik va o'zaro tushunish, birlik tuyg'ularini mustahkamlashga biz — jurnalistlar, qalam ahli salmoqli hissa qo'shishimiz zarur. Bu borada bizda tarixiy tajriba talaygina. Uzoq tariximiz, adabiy aloqalar bizga qancha xohlasak, shuncha saboq beradi. Hazrat Mir Alisher Navoiy va Mavlono

chiqarib, baquvvat "panja" bo'lib, kelajak avlodga, yoshlarga buyuk meros qoldirishimiz ajdodlar ruhini shod etadi. Zero, biz bir azim chinorning, bir obu havo, bir tuproqning farzandlarimiz".

Qozog'istonning Sayram tumani Qorabuloq qishlog'ida tug'ilgan jamoat arbobi, ikki marta Qozog'iston parlamenti deputati Faxriddin Qoratoroyev O'zbekistonda bo'lib o'tgan bir necha saylovda, jumladan, joriy yil 9-iyul kuni Prezident saylovida ham kuzatuvchi sifatida ishtirok etgan. U har kelganda suhbatlashganimizda mintaqada xalqlarining birligini ta'minlashda Shavkat Mirziyoyev tashabbuslari haqida katta ishtiroq bilan gapiradi.

— "Vatandoshlar" jamoat fondi tashkil etilgani ayni muddao bo'ldi, — degan edi u reall yil oldin. — Mana shunday jamoat tuzilmalari, o'ylaymanki, qo'shni mamlakatlari bilan do'stona aloqalarini yanada mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Yana bir jihat: men har kelganimda O'zbekiston, uning poytaxti Toshkent shahrini boshqacha ko'ryapman. O'zbekiston barqaror rivojlanmoqda. O'zbekiston mintaqaviy barqarorlikni ta'minlash borasida bir emas, bir necha g'oyani ilgari surdi. Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining maslahat uchrashuvini muntazam o'tkazib borish ulardan biri".

To'g'ri, mana shunday uchrashuvlar, davlatlar o'rtasida savdo-iqtisodiy eksport-import aloqalarini rivojlantirish ayni vaqtda madaniy-gumanitar, yaxshi qo'shnicilik munosabatlari yanada mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Xususan, davlatimiz rahbarining beshinchi maslahat uchrashuvida ilgari surgan g'oya va tashabbuslari yaqin kelajakda real mazmun kash etishiga ishonamiz.

DOLZARB MAVZU

Jahon tabiiy resurslar instituti (World Resources Institute) va Buyuk Britaniyaning "Economist Intelligence Unit" tashkiloti tadqiqotlariga ko'ra, 2040-yilga borib, suv tanqisligiga eng ko'p uchrashi taxmin qilinayotgan 33 davlat orasida Markaziy Osiyo mamlakatlari, xususan, O'zbekiston ham bor. Mutaxassislar fikricha, 2050-yilgacha suv resurslari yurtimizning asosiy suv manbai hisoblangan Sirdaryo havzasida 5 foizgacha, Amudaryo havzasida esa 15 foizgacha kamayishi mumkin. Demak, bularning barchasi yuqorida qayd etib o'tganimizdek, yil sayin qurg'oqchilik kuchayib, suv tanqisligi muammosi ortib borayotgani va bu jarayon davom etishidan dalolat beradi.

"TEKIN"DAN "TILLO"GA TENGLASHAYOTGAN RESURS

MUAMMONING KO'LAMI QANDAY, IQTISODIYOTGA TA'SIRI-CHI, YECHIM NIMADA?

Avazbek XUDOYQULOV, "Yangi O'zbekiston" muxbiri

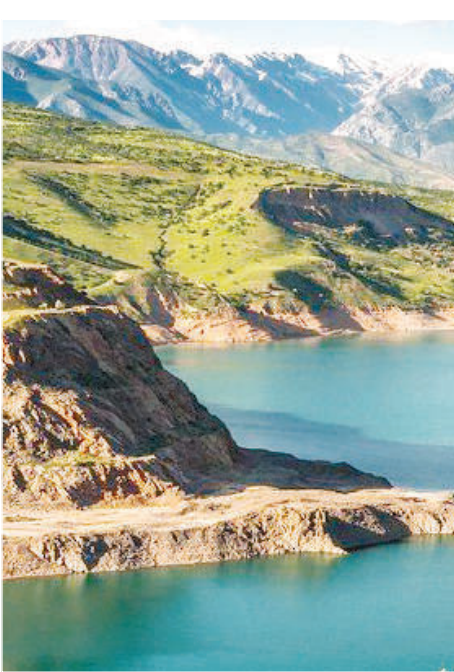

Bugun kundalik hayotimiz, turmushimiz farovonligi, iqtisodiy taraqqiyotga erishishda uch asosiy muammoli holat – energetika barqarorligiga erishish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash hamda global iqlim o'zgarishi tufayli yuzaga kelgan suv taqchilligi yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Buni shu yil 7-8-sentabr kunlari Samarqand shahrida oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga bag'ishlangan xalqaro konferensiya o'tkazilgani, 14-15-sentabr kunlari esa Tojikiston poytaxti Dushanbe shahrida o'tkazilgan Markaziy Osiyo davlatlari

rahbarlarining beshinchi maslahat uchrashuvi hamda Orolni qutqarish xalqaro jamg'armasi ta'sischi davlatlari rahbarlari kengashi majlisida ushbu masalalar asosiy muhokama mavzusi bo'lgani misolida ham ko'rish mumkin.

Aslida, bularning qay darajada muhimligini bilish uchun hatto ularga doir statistika ham shart emas. Shunchaki yon-atrofingizga qarang, o'zgarishlarga razm soling: yurtimiz aholisi soni oshyapti, minglab yangi turar joylar, ijtimoiy soha obyektlari, yangidan-yangi ishlab chiqarish quvvatlari barpo etildi va bu jarayon davom etmoqda. Demak, yurtdoshlarimiz hamda tadbirkorlik subyektlarining elektr energiyasi, oziq-ovqat mahsulotlari va albatta, suvga talabi ham tabiiy ravishda oshmoqda.

murakkabroq. Birinchidan, elektr energiyasi bo'yicha oshib borayotgan ehtiyoj "yashil" energetikani rivojlantirish, oziq-ovqat mahsulotlariga talab esa hosildorlikni oshirish orqali qoplayapti. Ikkinchidan, har ikki yo'nalishda istiqbol imkoniyatlari nisbatan keng. Aytaylik, yurtimizda umumiy uzunligi 12,7 ming kilometr bo'lgan 430 ta katta-yu kichik daryo bor. Oqim salohiyatidan kelib chiqib, katta-kichik GESlar qurish orqali qancha "yashil" energiya hosil qilish mumkin. Quyooshdan olinishi mumkin bo'lgan elektr energiyasi hajmi naqadar kattaligini esa yuqorida aytib o'tdik.

Shu bois, ayni yo'nalishlarda, avvalo, aholi ehtiyojlarini ta'minlash, talabga nisbatan taklifni oshirish orqali eksporni kengaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mutaxassislar hisob-kitoblariga ko'ra, yurtimizda quyosh energetikasining texnik salohiyati unga bo'lgan ehtiyojdan 4 barobar, quyosh energiyasini ishlab chiqarish salohiyati esa 8 barobar ko'p. Quyosh elektr stansiyalarini qurish orqali 600 milliard kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarish imkoniyati mavjud.

Mana shu kabi tabiiy ne'matdan samarali foydalanish, tobora ortib borayotgan ehtiyojni to'liq va uzluksiz qanoatlantirish maqsadida muqobil energetika — shamol, quyosh va suv oqimlari imkoniyatlaridan samarali foydalanish bo'yicha yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Yirik daryo va kanallarda katta va kichik GESlar barpo etilayotgan bo'lsa, deyarli barcha hududlarda shamol va quyosh fotoelektr stansiyalari qurilyapti. Shuningdek, davlat idoralari va ijtimoiy soha obyektlari, aholi xonalarida ham quyosh panellaridan foydalanish ommalashyapti.

Quyosh elektr stansiyalari tomonidan 2015-yilda 0,003 kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarilgan bo'lsa, 2022-yilda bu ko'rsatkich 445,7 million kilovatt-soatga yetdi.

Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash borasidagi ishlar ham tahsinga sazovor. Binobarin, yerning meliorativ holatini yaxshilash, seleksiya, umuman, agrar sektordagi islohotlar samarasi o'laroq, yuqori hosildorlikka erishilmoqda. Jumladan, 2017-yilda 1 million 133 ming gektarda parvarishlangan boshqoqli don ekinlaridan 6,4 million tonna hosil olingan bo'lsa, 2022-yilda ekin maydoni 101 ming gektarga qisqargani holda yalpi hosil 800 ming tonnaga ko'paygan. Boshqachay turganda, gektariga o'rtacha hosildorlik 69,7 sentnergacha yetib, yetti yilda 13 sentnerdan ziyodroqqa oshdi.

Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaliklarida ham o'sish kuzatildi. Xususan, ushbu yo'nalishlarda ishlab chiqarilgan mahsulotlar qiymati aholi jon boshiga 2017-yildagi 4,8 million so'mdan 2022-yilda 10,2 million so'mgacha ko'tarilgan. Chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi so'nggi 6 yilda 2,4 barobar ortgan.

Tanqislik ko'lami va uning zarari ortib boraveradi

Ochig'i, har ikki yo'nalishdagi ishlar va ularning samaralari haqida uzoq gapirish mumkin. Lekin mavzumiz suv tanqisligi bo'lgani uchun bularga atroficha to'xtalmadik. Nega aynan suv tanqisligi mavzusi, degan savolga keladigan bo'lsak, buning yechimi yuqoridagi ikki yo'nalishdan bir oz

Jahon tabiiy resurslar instituti (World Resources Institute) va Buyuk Britaniyaning "Economist Intelligence Unit" tashkiloti

loti tadqiqotlariga ko'ra, 2040-yilga borib, suv tanqisligiga eng ko'p uchrashi taxmin qilinayotgan 33 davlat orasida Markaziy Osiyo mamlakatlari, xususan, O'zbekiston ham bor. Mutaxassislar fikricha, 2050-yilgacha suv resurslari yurtimizning asosiy suv manbai hisoblangan Sirdaryo havzasida 5 foizgacha, Amudaryo havzasida esa 15 foizgacha kamayishi mumkin. Demak, bularning barchasi yuqorida qayd etib o'tganimizdek, yil sayin qurg'oqchilik kuchayib, suv tanqisligi muammosi ortib

shi bo'yicha "Tolibon" tomonidan 6 ta variant tayyorlangan. O'zbekiston ularning barini chuqur o'rganib chiqqan.

Variantlarning birida 120 ming gektar yer o'z oqimi bilan suv ichishi ko'rsatilgan. Yana birida 225 ming gektar ko'rsatilgan. 600 ming gektar to'g'risida gap yo'q, unday bo'lmaydi. Biz o'rgangan variantlar bo'yicha taxminan 225 ming gektar o'z oqimi bilan bo'lishi mumkin. Uchinchi variant — yana 50 ming gektar yer nasos bilan sug'oriladi, shunda taxminan 300 ming gektarcha sug'oriladigan yer hosil bo'ladi.

Vazirning qo'shimcha qilishicha, buncha yerni sug'orish uchun 4-5 milliard kub metr suv yetadi. O'zbekiston mana shu miqdor saqlanib qolishiga intiladi.

Shavkat Hamroyev bu miqdorning asosli ekaniga quyidagicha izoh bildirdi: "Agar o'sha kanal 300 ming gektarni sug'oradigan bo'lsa, 12 milliard kub metr suv oladi, desak ham, bu har bir gektar uchun 40 ming kub metrdan to'g'ri kelishini anglatadi. Vaholanki, 1 gektar yer 40 ming kub metr suv icholmaydi. Biz sholi ekib, suvni bostirib sug'oranimizda ham 1 gektarga 30 ming kub metr suv ketadi. Birinchidan, Afg'onistonda yuz foiz sholi ekilmaydi. Ikkinchidan, agar Afg'oniston 5 yil birinchi daraja ishlarni qilsa, boshqa ekinlar, kanallarning o'tkazish qobiliyati va boshqasidan kelib chiqib, taxminan 4 milliard kub metr atrofiga suv oladi".

Mutaxassislar fikricha, hozir Amudaryoda har yili taxminan o'rtacha 60 milliard kub

"O'zbekiston — 2030" strategiyasiga muvofiq, suv ishlatish samaradorligi 25 foiz oshirilib, qishloq xo'jaligi ekinlarini sug'orishda suv tejaydigan texnologiyalar bilan qamrab olingan yerning umumiy maydoni 2 million gektargacha, jumladan, tomchilab sug'orish texnologiyasi 600 ming gektargacha, ushbu maqsadlarga erishish uchun esa suv tejovchi texnologiyalarni ishlab chiqaruvchi mahalliy korxonalarining yillik quvvati 300 ming gektarga yetkaziladi.

borayotgani va bu jarayon davom etishidan dalolat beradi.

Qo'shtepa kanali Amudaryodan qancha suv oladi?

Qo'shni Afg'onistonda Amudaryodan suv oluvchi Qo'shtepa kanali qurilishi boshlangan. Ma'lumotlarga ko'ra, kanal qurilishi taxminan 684 million dollarga baholanmoqda. Uzunligi 285 kilometr, kengligi 100 metr, chuqurligi 8,5 metri tashkil etuvchi kanalning oqibatida yiliga 2 milliard dollargacha mablag' yo'qotmoqda.

Muzliklar erishi jadallashib, suv zaxiralari kamayib borayotgan murakkab sharoitda yaqin va o'rta istiqbol, kelajak uchun puxta o'ylangan rejalar tuzish va uni tizimli amalga oshirish juda katta ahamiyatga ega. Chunki mintaqada suv tanqisligi muammosi yildan-yilga kuchayib borishi muqarrar. Zero, dunyo ekspertlari ham, yurtimiz suv xo'jaligi mutaxassislari ham buni hisob-kitob qilgan. Jumladan, suv xo'jaligi vaziri o'rinbosari Rustam Qarshiyevning aytishicha, so'nggi 15 yilda yog'ingarchilik miqdori 25 foiz qisqargan. Yoz faslida esa jazirama kunlar davomiyliigi ortgan.

metr suv shakllanmoqda. Qo'shtepa kanali qurilishi esa o'zi shundooq ham muammo bo'lib turgan suv tanqisligini yanada kuchaytiradi. Lekin boshqa tomondan, Afg'oniston ham Amudaryo suvidan foydalanmoqchi.

Prezidentimiz Orolni qutqarish xalqaro jamg'armasi ta'sischi davlatlari rahbarlari kengashining Dushanbeda o'tgan majlisida bu masalaga ham alohida to'xtalib, quyidagicha fikr bildirdi:

"...Mintaqamizda suvdan foydalanish jarayonida bizning mamlakatimiz bilan hech qanday majburiyat asosida bog'lanmagan yangi ishtirokchi paydo bo'ldi.

Afg'on tomoni kanalni qurish bo'yicha faol ish olib borayotganini yaxshi bilasiz. Uning ishga tushirilishi Markaziy Osiyodagi suvdan foydalanish tartibi va muvozanatini tubdan o'zgartirib yuborishi mumkin.

Qo'shtepa kanalining qurilishi va uning Amudaryo suvidan foydalanish tartibiga ta'siri bilan bog'liq barcha jihatlarni mamlakatimizdagi tadqiqot institutlarini jalb etgan holda o'rganish bo'yicha qo'shma ishchi guruh shakllantirish zarur, deb hisoblamaymiz.

Afg'oniston vakillarini suv resurslaridan

Yagona yechim — tejamkorlik

Suv kamayishi faqat dehqonchilikda qiyinchilik tug'dirmaydi. Bu muammo bevosita mintaqa gidrologiyasi va atrof-muhit landshaftlariga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ya'ni yashil maydonlar kamayadi. Yer osti suvi sathi pastlashi natijasida quduqlardan suv olishda muammolar paydo bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida, suv sarfi oshishiga olib keladi, soddarooq aytganda, avval 10 kub metr suv bilan qoniqgan dalalarni sug'orishda endi 15 kub metr suv talab etiladi.

Bilvosita esa chorvachilik, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, qayta ishlash, to'qimachilik sanoati kabi ko'plab sohalarga ham salbiy ta'sir ko'rsatib, agrar soha va aholi turmush darajasi yomonlashuvi, eksport kamayishi, inflyatsiya oshishi, oziq-ovqat mahsulotlari narxi qimmatlashishi kabi muammolar vujudga kelishi ehtimoli yuqori.

Modomiki, suv tanqisligi va uning oqibatlari shu qadar keskin ekan, muammo bilan fursatni boy bermasdan jiddiy shug'ullanish, oqibatlarini yumshatish choralarini ko'rish talab etiladi. Bu borada eng to'g'ri yo'l sudan samarali foydalanish, tejamkorlikni yanada oshirishdir.

Ma'lumotlarga ko'ra, yurtimizda bugungi kunda 3 million 200 ming gektar yerni sug'orishga 46 milliard kub metr suv sarflanayotgan bo'lsa, shundan 60 foizligina ekinlarga yetib boryapti. Negaki, birinchiidan, yurtimiz irrigatsiya tizimidagi 180 ming kilometr sug'orish tarmoqining chorak qismi beton qoplamali, bu tizim bilan yetib borgan suv orqali esa 98 foiz ekin an'anaviy tarash uslubida sug'oriladi. Ya'ni ham suv yetkazib berish jarayonida, ham dalaning o'zida suv isrof bo'ladi. Qolaversa, nasos stansiyalarining aksariyati eski, shu bois, elektr energiyasi iste'moli juda yuqori.

Suv xo'jaligi vazirining ta'kidlashicha, ko'p hollarda ekinni sug'orish uchun yo'naltirilgan suvning 40 foizi sug'orish tarmoqlarida, 20 foizi esa dalaning o'zida yo'qotilyapti. Demak, bu kabi isrofgarchilikni keskin kamaytirish orqali vegetatsiya davrida kuzatilayotgan qariyb 8-10 milliard kub metr suv tanqisligini qoplash mumkin.

E'tiborli jihati, mamlakatimizda bu borada tizimli ishlar yo'lga qo'yilgan. Katta-katta ekin maydonlarida qo'llanilayotgan suv tejovchi texnologiyalar nafaqat suv sarfini qisqartirish, balki yoqilg'i, mineral o'g'itlari va ishchi kuchini tejash orqali xarajatlarini qisqartirish, asosiysi, hosildorlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Davlatimiz rahbari raisligida shu yil 18-aprel kuni suv xo'jaligida va farmatsevtika sanoatida amalga oshirilayotgan loyihalar hamda kelgusi vazifalar muhokamasi yuzasidan o'tkazilgan yig'ilishda

qayd etilganidek, hozirgi kunda 450 ming gektar yoki sug'oriladigan maydonning 15 foizi lazerli texnologiyada tekislangan. Agar bunday yerlar 2 barobar ko'paytirilsa, yana 900 million kub metr suv tejaladi, qo'shimcha 200 ming gektarda suv ta'minoti yaxshilanadi.

Umuman olganda, 2017-2022-yillarda 1,4 million gektar ekin maydonida suv tejovchi texnologiyalar joriy etilishi hisobiga 3 milliard kub metr suv iqtisod qilinishiga erishilgan. Shuningdek, qo'shimcha 400 ming gektar maydonda suv ta'minoti yaxshilangan.

Suv tejovchi texnologiyalarni qo'llash samaradorlikka erishishda naqadar ahamiyatli bo'lsa, bunday texnologiyalarni ishlab chiqarishni ham mahalliyashtirish shu qadar muhimdir. Zero, bizda bu tajbraning shu paytgacha keng ommalashib ketmaganiga eng asosiy sabablardan biri bu turdagi import texnologiyalarning qimmatligida edi.

Shuning uchun suv tejovchi texnologiyalarni mahalliyashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, so'nggi yillarda ushbu yo'nalishni rivojlantirish, tadbirkorlik subyektlarini rag'batlantirish bo'yicha ko'rilgan amaliy choralar natijasida mahalliyashtirish darajasi 80 foizga yetib, mamlakatda ushbu yo'nalishda faoliyat yurituvchi korxonalar soni 50 tadan oshdi. Bularning barchasi O'zbekistonning bunday texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha mintaqadacha birinchi, MDH davlatlari orasida ikkinchi, Osiyoda to'rtinchi va dunyoda 13-o'rinini egallashi uchun zamin yaratdi.

Ushbu yo'nalishda bugungacha qilingan ishlar, shunga yarasha erishilgan natijalar yaxshi, albatta. Lekin yuqorida qayd etilganimizdek, suv tanqisligi ko'lami yildan-yilga ortib boraveradi. Bu esa, o'z navbatida, suv xo'jaligi tizimida suv tejovchi texnologiyalardan foydalanish, lazerli tekislash, kanal va ariqlarni betonlash, melioratsiya obyektlarini qurish va rekonstruksiya qilish borasida ishlar ko'laminin yanada kengaytirishni taqozo qiladi.

Bu borada Prezidentimizning "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida gi farmoni bilan suv tanqisligi muammosining oldini olish, oqibatlarini yumshatishga qaratilgan ustuvor vazifalar belgilab berilgani juda muhim ahamiyatga ega bo'lmoqda.

"O'zbekiston — 2030" strategiyasiga muvofiq, suv ishlatish samaradorligi 25 foiz oshirilib, qishloq xo'jaligi ekinlarini sug'orishda suv tejaydigan texnologiyalar bilan qamrab olingan yerning umumiy maydoni 2 million gektargacha, jumladan, tomchilab sug'orish texnologiyasi 600 ming gektargacha, ushbu maqsadlarga erishish uchun esa suv tejovchi texnologiyalarni ishlab chiqaruvchi mahalliy korxonalarining yillik quvvati 300 ming gektarga yetkaziladi.

Tuproq qoplamali kanallarni beton qoplamaga hamda ichki sug'orish tarmoqlarini yo'q quvvatli sug'orish tizimlariga o'tkazish bo'yicha yetti yillik dastur doirasida irrigatsiya tizimi va sug'orish tarmoqlarining foydali ish ko'rsatkichi o'tkazilgani, 0,73 gacha oshiriladi.

Tuproq o'zlanli magistral va xo'jaliklararo 18,7 ming kilometr kanalineng beton qoplamali ulushi 13,1 ming kilometr yoki 46 foizga yetkaziladi. Melioratsiya obyektlarini qurish va rekonstruksiya qilish natijasida sug'oriladigan yerlarda shor'tangan maydonlar 1,7 million gektargacha kamaytirildi. Bundan tashqari, suvni qayta ishlash, yetkazish va taqsimlash tizimiga xususiy

sektor jalb etilib, dalalarga suv yetkazadigan obyektlar tadbirkorlar boshqaruviga berildi. Kamida 100 ta yirik suv xo'jaligi obyektida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimi joriy etildi.

Umuman olganda, "O'zbekiston — 2030" strategiyasi suvdan foydalanish samaradorligini oshirish, tanqislikning salbiy oqibatlarini yumshatish, pirovardida iqtisodiyotimiz barqarorligi, yurtdoshlarimiz farovonligini yuksaltirishga doir ustuvor vazifalar belgilab berilgani bilan yanada ahamiyatlidir.

TOSHKENT DEKLARATSIIYASI yoxud kelajakka investitsiya

O'tgan yilning noyabr oyida Toshkent shahrida UNESCOning Kichik yoshdagi bolalarni tarbiyalash va ta'lim berish bo'yicha II jahon konferensiyasi o'tkazilgan edi.

Konferensiya yakunlariga ko'ra, 150 ga yaqin davlat vakillari ishtirokida keyingi 10 yilda maktabgacha ta'lim sohasidagi ustuvor yo'nalishlarni aniqlab beruvchi Toshkent deklaratsiyasi qabul qilindi. Unda yangi g'oya va tashabbuslar, aniq taklif va tavsiyalar asosida 2030-yilgacha bo'lgan davrda dunyo bo'ylab erta yoshdagi bolalarni tarbiyalash va ularga ta'lim berishga qaratilgan bir nechta asosiy yo'nalish belgilandi. Jumladan, bu yo'nalishlar barcha bolalar uchun teng va inklyuziv ta'lim xizmatlarini ta'minlash (qamrov va imkoniyat), pedagog kadrlarni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash (o'qituvchi imijini yaxshilash), innovatsiyalar, raqamlashtirish, moliyalashtirish va boshqaruvni ko'zda tutadi.

Toshkent deklaratsiyasining asosiy yo'nalishlari imzolangan paytdan boshlab xalqaro tashkilotlar va ishtirokchi davlatlarning tegishli vazirligi uchun qo'llanmaga aylandi. Maktabgacha ta'limning xalqaro kun tartibini belgilashga qaratilgan hujjat BMTning oltita rasmiy tilga tarjima qilindi va UNESCOga a'zo davlatlarga tarqatildi.

UNESCO Ijroiya kengashining 216-sessiyasi O'zbekiston tashabbusi bilan "Toshkent deklaratsiyasi bajarilishi bo'yicha bunday keyingi sa'y-harakatlar hamda yosh bolalar tarbiyasi va ta'limini o'zgartirish choralari ko'rish bo'yicha majburiyatlarni rezoilyatsiyasini bir ovozdan ma'qulladi.

Unga forum yakunlari bo'yicha Toshkent deklaratsiyasi hamda kichik yoshdagi bolalar tarbiyasi va ta'limini o'zgartirish manfaatlarini ko'zlab chora-tadbirlar ko'rish majburiyatini qabul qilinishi alohida olqishlangan. Hujjat, shuningdek, a'zo davlatlarni Toshkent deklaratsiyasining majburiyatlarini bajarishga, jumladan, UNESCOning deklaratsiyasi ta'lim sohasidagi sa'y-harakatlarini ixtiyoriy badallar orqali faol qo'llab-quvvatlashga, mutaxassislar bilan ta'minlash va hamkorlikni mustahkamlashga da'vat etadi.

Yuqoridagi keltirilgan asosiy yo'nalishlar bo'yicha, xususan, tizimni yanada takomillashtirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifatini oshirish, ilg'or xorijiy tajribani joriy etish chora-tadbirlari ishlab chiqildi va bu borada bir qancha ishlar bajarilmoqda.

Jumladan, borish qiyin bo'lgan hududlarda "Aqlvoy" mobil bolalar bog'chalari va o'yin guruhlari kabi muqobil ta'lim shakllari sonini kengaytirish bo'yicha alohida taklif ishlab chiqildi hamda Moliya va iqtisodiyot vazirligiga kelishish uchun kiritildi.

Shuningdek, joriy yilning o'tgan 8 oyi davomida 1372 ta maktabgacha ta'lim tashkiloti ochilib, ular soni 30 792 taga yetkazilgan barcha uchun teng inklyuziv va sifatli ta'lim xizmatlarini yo'lga qo'yish bo'yicha amalga oshirilgan ishlarga yana bir misol bo'la oladi. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarining 789 tasi xususiy, 1328 tasi davlat-xususiy sheriklik asosidagi va 21 941 tasi oliyiviydir.

Respublika bo'yicha 3-7 yoshli 2 930 844 bolaning 2 111 487 nafari yoki 72 foizi maktabgacha ta'lim bilan qamrab olindi, — deydi Maktabgacha ta'lim agentligi direktori o'rinborsari Oyatullo Rahmatilayev. — Shuningdek, yangi o'quv yilida 428 ta boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlov guruhini tashkil etilib, ular soni 7560 taga yetkazildi va 6 yoshli bolalarning 90 foizi (647 655 nafari) qamrab olindi.

Chekka hududlarda maktabgacha ta'lim xizmatlarini tashkil etish maqsadida Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlariga 7 ta "Isuzu" avtobusini qayta jihozlangan holda yetkazib berildi. Natijada ushbu hududlarda 42 ta mobil guruh tashkil etilib, 672 bola maktabgacha ta'lim bilan qamrab olindi.

2023-yilgi investitsiya dasturi doirasida 182 ta davlat maktabgacha ta'lim o'yektida jami 992,2 milliard so'mlik shartnomalar imzolandi, 655,6 milliard so'mlik (66 foiz) qurilish ishlari bajarildi, 585,4 milliard so'mlik (59 foiz) moliyalashtirildi.

Investitsiya dasturi asosida yangi quriladigan va rekonstruksiya qilinadigan 112 ta, qo'shimcha jihozlanadigan 213 ta davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti, 370 ta boshlang'ich ta'limga majburiy bir yillik tayyorlov guruhini mebel va boshqa turdagi jihozlar bilan ta'minlash uchun tender o'tkazilib, 20 ta g'olib

korxona bilan jami 118,2 milliard so'mlik shartnomalar imzolandi.

— Davlat-xususiy sheriklik asosida tashkil etilgan maktabgacha ta'lim tashkilotlariga davlat budgetidan 1,3 trilion so'm subsidiya hisoblanib, avtomatik tarzda moliyalashtirildi, — deydi Oyatullo Rahmatilayev. — Jahon banki ko'magidagi "Bolalarni erta yoshdan rivojlantirishni takomillashtirish" loyihasi doirasida 2,8 million AQSH dollari (rejaga nisbatan 109 foiz) hamda Saudiya taraqqiyot jamg'armasi bilan hamkorlikdagi "Maktabgacha ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni qo'llab-quvvatlash" loyihasi doirasida 1,1 million AQSH dollari o'zlashtirishiga erishildi.

Maktabgacha ta'lim tizimida pedagoglarning o'rni beqiyos. O'qituvchi maktabgacha ta'limda asosiy shaxs bo'lib, e'tibor o'qituvchilar malakasini oshirishga qaratilmoqda. Bu borada UNICEF, KOICA, JICA, ITB, OTB kabi xalqaro tashkilotlar bilan yaqin hamkorlik qilinmoqda. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 152 897 nafar (oliy ma'lumotlilar ulushi 34,1 foiz) rahbar va pedagog faoliyat yuritmoqda.

Xalqaro tajribalarni o'rganish va maktabgacha ta'lim tizimiga tatbiq etish maqsadida tizimdagi 4 pedagog-mutaxassis Xitoydagi seminarlarda, 15 nafar Koreya Respublikasining SOON CHUN HYANG universitetida tashkil etilgan o'quv kursida malaka oshirdi. Rahbar va pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish hamda o'quv dasturlarini takomillashtirish orqali ta'lim sifatini ta'minlash maqsadida xorijiy mutaxassislarni jalb etgan holda maktabgacha ta'lim tashkilotlarining 14 mingdan ziyod xodimini qisqa muddatli (40 soatga mo'ljallangan) malaka oshirish kurslarida o'qitish yo'lga qo'yildi.

AQSH Qishloq xo'jaligi agentligining O'zbekistondagi "Mercy corps" filiali bilan hamkorlikda Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti huzurida hamshiralarning kasbiy malakasini oshirish, shohiliinch holatlarda bolalarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish ko'nikmasini shakllan-

dirish uchun maxsus o'quv uskunalarini, o'quv trenajori bilan jihozlangan simulyatsion markaz faoliyat boshladi. Ushbu markazda 4 ta o'quv kursi tashkil etilib, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining 160 hamshirasi malaka oshirdi. Shu bilan birga, ota-onalar uchun 6 yoshgacha bo'lgan bolalar salomatligi va rivojlantirishining barcha jihatlarini bo'yicha mutaxassislar maslahati bilan ta'minlab beruvchi "Bebbo" mobil ilovasi ishga tushirildi.

Kichik yoshdagi bolalar ta'limi sifati va natijalarini baholash tizimini joriy etish bo'yicha Jahon banki ekspertlari tomonidan xalqaro MELQO baholash vositalari tanlab olingan 10 ta davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tajriba-sinovdan o'tkazildi. Tizimda faoliyat yuritayotgan pedagog xodimlar uchun uluksiz metodik xizmatni tashkil etish maqsadida "Learning passport" (Bolalik akademiyasi — bolakadem.uz) ta'lim elektron platformasi joriy etildi. O'quv-tarbiya jarayonida zamonaviy ta'lim dasturlari, ilg'or axborot va pedagogika texnologiyalarini joriy etish orqali bolalarni intellektual, ma'naviy-axloqiy, jismoniy rivojlantirish, maktabga tayyorlash darajasini oshirish katta ahamiyatga ega. Respublikadagi 6,6 mingta (99 foiz) davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti yuqori tezlikdagi internet tarmog'iga ulandi. Shuningdek, 6,7 mingta davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti yangi, zamonaviy kompyuter qurilmalari bilan ta'minlandi.

Maktabgacha ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni qo'llab-quvvatlash loyihasi doirasida Islom taraqqiyot banki bilan hukumat o'rtasida 30 million AQSH dollariga teng qarz kelishuvi imzolandi. Ushbu loyihaga qo'shimcha mablag' jalb qilish maqsadida yana OPEC xalqaro taraqqiyot jamg'armasi bilan 20 million AQSH dollarilik kelishuvga erishildi.

Risolat MADIYEVA, "Yangi O'zbekiston" muxbiri

Jamiyat

YANGI HAYOT UCHUN, YANGI O'ZBEKISTON UCHUN!

SAMO KABI YUKSAK KASBGA INTILIB

Davlatimiz rahbari 2018-yilning yanvar oyida Qashqadaryoga tashrifi davomida Xonobod harbiy aerodromida bo'lib, bu yerdagi obyektning imkoniyatlaridan samarali foydalanish maqsadida Jizzax Oliy harbiy aviatstsya bilim yurtini qarshi shahrida qayta tashkil etish to'g'risida taklif bergandi.

Shundan so'ng ko'p o'tmay, Qarshi serjantlar tayyorlash maktabi negizida oliy harbiy aviatstsya bilim yurtining qurilish ishlari boshlab yuborildi. Bu ishlarga 73 milliard so'mdan ortiq mablag' ajratilib, keng ko'lami buniyodkorlik ishlari olib borildi. Natijada bilim yurti zamonaviy ko'rinishga keltirilib, so'nggi rusumdagi trenajiyorlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o'quv-uslubiy qo'llanmalar va boshqa zarur jihozlar bilan ta'minlandi. Sport majmualari qayta rekonstruksiya qilinib, yetarli imkoniyatlar yaratildi. 2019-yilga kelib, bilim yurti to'liq Qarshi shahriga ko'chirildi.

Yangilanishlar o'z natijasini ko'rsatmoqda

Bugungi kunda bilim yurtida kursantlarni tayyorlash uchun o'quv-taktik mashg'ulotlar, nazariy va amaliy bilim olishlari uchun keng imkoniyatlar eishigi ochilgan. Jumladan, qulay laboratoriyalar, interaktiv o'quv xonalari, real parovozga yaqinlashtirilgan aviatstsya trenajiyorlari hamda simulatsiyalar, ilmiy ishlanmalar ustida ishlash uchun yaratilgan sharoitlar ta'lim sifatini oshirishda muhim omil bo'lmog'da.

— Ko'p yildan buyon shu sohada faoliyat olib boramam, — deydi bilim yurti rahbarining o'quv ishlari bo'yicha o'rinborsari Hikmatilla Do'stmamatov. — Oliy Bosh Qo'mondonimiz tashabbusi bilan uchuvchilarni tayyorlash bilim maskani aynan Qarshi shahriga ko'chirib kelinishi yo'nalishimda o'ziga xos isolohotlar sari tashlangan katta qadam bo'ldi. Buning samarasi qisqa fursatlarida amalda namoyon bo'la boshladi. Birgina misol aytdigan bo'lsam, ta'lim muassasamiz ilmiy salohiyati so'nggi to'rt yilda 9,6 foizdan 43,5 foizga ko'tarildi. Bu ko'rsatkich 2024-yilda 60 foizga chiqarilishi maqsad qilingan.

Joriy yil fevral oyida Prezidentimiz Qashqadaryoga tashrifi chog'ida bilim yurtimiz faoliyatini bilan tanishib, shu jarayonda bir qator ishlarni amalga oshirish lozimligi to'g'risida topshiriqlar berdi. Jumladan, muassasamizga institut maqomini berish, shuningdek, shu yerning o'zida magistratura, doktorantura yo'nalishlarini ochish hamda ilmiy kengash faoliyatini yo'lga qo'yish belgilandi. Ayni paytda oliy harbiy aviatstsya bilim yurti qoshida akademik litsey ochish borasida ham ko'rsatma olgandik. Bugungi kunda kerakli loyihalarni tayyorlanib, harakatlar boshlab yuborilgan. 2024-yil yangi o'quv yilidan akademik litsey ish boshlaydi.

Shu yil may oyidan boshlab bilim yurti tarixida ilk bor ilmiy daraja beruvchi Kengash o'z faoliyatini boshladi. Mazkur Kengash tarkibiga Quro'lli Kuchlar Akademiyasi, Mudofaa vazirligi axborot texnologiyalari va aloqa harbiy instituti, Toshkent axborot texnologiyalari universitetining ilmiy darajaga ega yetakchi olimlari qamrab olingan bo'lib, shu yilning iyul oyida dastlabki dissertatsiya himoyasi ham bo'lib o'tdi. Yil yakuniga qadar yana uch nafar ilmiy izlanuvchi bu jarayonda ishtirok etadi.

Hozirda bilim dargohimizda 2 nafar fan doktori, 3 nafar fan nomzodi va 11 nafar falsafa fanlari doktori (PhD) faoliyat olib boryapti. O'tgan to'rt yil davomida 34 nafar o'qituvchimiz dotsent ilmiy unvoniga ega bo'ldi.

Bilim yurtining ilmiy yo'nalishidagi ustuvor vazifalaridan biri — bu kursantlar, tinglovchilar va professor-o'qituvchilarning izlanuvchanlik qobiliyatini rivojlantirish, ularning o'z ustida doimiy izlanishlar olib borishini ta'minlash, rasionallizatsiya va patent-litsenziya ishlarini rivojlantirishdan iborat. Shu maqsadda qilinayotgan ishlar natijasida har yili 50 dan ortiq yangi ishlanma, loyihalarni, turli ta'minat dasturlari, infografika materiallari, raqamli stansiyalar, jihozlar va uskunalar yaratilmog'da. Shuningdek, kursantlar o'rtasida "Aviamodelist", "Raketamodelist", "Divigatamodelist", "Yosh elektromexanik", "Yosh dasturchi" kabi to'garaklar tashkil etilgan bo'lib, ular faoliyatining asosiy qismi ixtirochilik va rasionallizatsiorlikka qaratilgan. E'tiborli tomoni, to'garaklarga kursantlar bilan birga, yaqin atrofdagi mahallalar yoshlari ham jalb etilgan.

Mashg'ulotlarda ishtirok etayotgan yoshlar vertolyot va samolyot maketlari bilan birga, turli radioboshqaruvli aviamodellar yasashini ham o'rganmog'da.

Oldin nazariya ko'p, amaliyot kam edi

Mutaxassislarning ta'kidlashicha, avvallari amaliyot o'tash uchun imkoniyat yetarli darajada

bo'lmagani sababli mashg'ulotlar ko'proq nazariy o'tilgan. Bugungi kunda esa o'quv-yig'in jarayonlarining asosiy qismi harbiy aerodromda o'tkazib kelinadi. Bundan tashqari, zamonaviy trenajyor vertolyotlari kursantlarda uchuvchilikka ko'nikma hosil qilish uchun muhim vosita bo'lmog'da.

— Havo kemasi boshqarishni o'rganish uchun, avvalo, kishining o'zida qiziqish bo'lishi lozim, — deydi bilim yurtining trenajyor-tayyorgarlik markazi katta o'qituvchi-yo'riqchisi Rashid Qo'ldoshev. — Kimningdir xohishi yoki taklifi bilan uchuvchilik mahoratini egallash mushkul. Buni tajribamizda ko'p ko'rtdik. Albatta, o'ziga xos sharafli va murakkab kasbi egallash uchun kursantdan kuchli bilim, tajriba va ruhiy tayyorgarlik talab etiladi. Mard va jasur yigitlarimizning Vatanga xizmat qilishdek oliy maqsad yo'lida intilishlarini ko'rib, mamnun bo'lamiz, albatta.

Bizning vazifamiz bo'lajak uchuvchilarning dastlabki ko'nikmasini shakllantirishdan iborat. O'ziga xos mas'uliyatli kasb ekani bois, o'rganish davomida har bir kursantdan diqqatli bo'lish talab etiladi. Birgina xato ham kechirilmaydi. Kursantlarimiz berilgan topshiriqlarni

xatosiz uddalashga, vazifalarni o'z vaqtida bajarishga harakat qilmoqda.

Boshlang'ich bosqichlardan to'liq o'tgach, yosh uchuvchilar Xonobod harbiy aerodromida amaliyot o'tab, malaka oshiradi. Ochig'i, avvallari bu jarayonni o'tashga yetarli shart-sharoit yo'q edi. Bugun esa barchasi belgilangan rejaga asosan olib borilmog'da. Yosh uchuvchilarning ko'p vaqti vertolyotlari amalda boshqarishga sarflanayotgani ularning malakali kasb egasi bo'lib yetishishiga zamin yaratmog'da.

"Men albatta uchuvchi bo'laman"

Shahzod Qurbonov Koson tumanidagi Pu-dina qishlog'ida tug'ilgan. Bolaligidan texnikaga qiziqish uchun fizika, informatika fanlaridan a'lo baholar olardi. Vaqt topdi deguncha, hovlisidagi eski mototsiklni bo'laklarga ajratib, yana qayta terib chiqishdan erinmasdi. Uning harakatlanishi, yoqilg'i sarfi, qanday tezlikda yura olishini o'rganib bordi. Ba'zida osmondan vertolyotlar uchib yurganini ko'rib qolsa, shunday katta mashina osmondan o'z vaznini qanday ko'tarib yurishini bilishga qiziqardi. Ota-onasi esa unga bu kasbni egallash uchun yaxshi o'qish kerakligini ta'kidlardi.

— Bolaligimda uchuvchi bo'lishga juda qiziqardim, — deydi 3-bosqich kursanti Shahzod Qurbonov. — Maktabni tugatgan yilim hujjat topshirib, test sinovlaridan o'tolmay qoldim. Keyingi yili o'zimni qayta sinab ko'rishga ahd qildim, afsuski, yana o'xshamadi. Lekin shashtimdan qaytmadim. Yanada jiddiy tayyorgarlik ko'rdim va uchinchi yili kursantlikka qabul qilindim. Bundan juda xursandman.

Bilim yurtimizda sifatli ta'lim, jismoniy tayyorgarlik va amaliy mashg'ulotlar uchun barcha imkoniyatlar yaratilgan. Kutubxona, o'quv zallari, sport majmuasi zamonaviy tipda barpo etilgan. Autorsing tizimi yo'lga qo'yilgani bois, taomlar juda sifatli tayyorlanadi. Davlatimiz rahbari ham bilim yurtimizga tashrifi chog'ida oshxonamizda biz bilan birga tushlik qilib, sharoitlarga yuqori baho berdi. Bizdan talab qilinadigani faqat yaxshi o'qib, malakali kasb egasi va yurtimizga sodiq farzand bo'lib xizmat qilish.

Chempionlar safi kengaymog'da

Jismonan baquvvat, kuchli va jasur yigitlar o'zining mustahkam irodasi bilan yurt sarhadlarida qalqon bo'lib kelgan. Shu bois, harbiylardan doimo mustahkam jismoniy tayyorgarlik talab etiladi. Bu borada bilim yurtida ham kursantlarning sport bilan shug'ullanib, chinqib borishi uchun barcha shart-sharoit muharyo qilingan. Xususan, yopiq va ochiq sport zallari, tashqi sport maydonlari belgilangan me'yor asosida jihozlangan bo'lib, doimiy ravishda yosh uchuvchilarning mashg'ulot olib borishiga shay turadi. Kursantlar sport mashg'ulotlarida ishtirok etibgina qolmay, mamlakat miqyosida o'tkazib kelinayotgan musobaqalarda faol qatnashadi.

— Ayni paytda oktabr oyida boks bo'yicha Mudofaa vaziri kubogiga hozirlik ko'rmog'damiz, — deydi Jismoniy tayyorgarlik va sport kafedrasini boshlig'i Sherali Xalilov. — Bellashuvlarda sovrinli o'rlnarni ko'l'dan berganimiz yo'q. Bu safar ham yaxshi natija bilan qaytish niyatidamiz. Yigitlarimizning shashti baland.

Bundan tashqari, "Umumarmiya o'yinlari", "Ko'pkurash", "Dovyrak jangchi" bahslarida ham qator yutuqlarni qo'lga kiritganmiz. Hozirda sport majmuamizda badminton, yengil atletika, milliy kurash, voleybol kabi to'garaklar tashkil etilgan.

Qarshi shahridagi oliy o'quv yurtlari bilan ham hamkorlikni yo'lga qo'yganmiz. Universitet va institutlarning talabarlari bilan doimiy ravishda o'rtoliq bahslarini o'tkazib boramiz. Ro'zumurod Jumanazarov, Muslimbek Sobitov kabi yoshlarimiz chempionlik shohsupasini band qilib, ko'pchilik e'tirofga sazovor bo'lgan. Ularga havas qilgan mahalla yoshlari ham turli sport turidan g'oliblikni qo'lga kiritish istagida intilmog'da.

Bilim yurti va maktablar hamkorligi

Iqtidorli, jismonan baquvvat, bilimlil yoshlarni saralab olish maqsadida bugun oliy harbiy aviatstsya bilim yurti ma'muriyati umumta'lim maktablari bilan hamkorlik aloqalarini mustahkam yo'lga qo'ygan. Muntazam ravishda maktablarning yuqori sinf o'quvchilari bilan harbiy xizmatning sharafli burch ekanligi, bilim yurtida yaratilgan shart-sharoitlar, imtiyozlar borasida targ'ibot tadbirlari o'tkazib kelinayotir.

Xususan, birgina 2022-yil sentabr oyidan joriy yilning aprel oyiga qadar joylarda "Men — Vatan tayanchiman" shiori ostida mamlakatimizning 124 ta tumanidagi ta'lim muassasasida, mahallalarda targ'ibot kechalari o'tkazildi. Bunda ellik mingdan ortiq yoshlar bilan uchrasuvlar o'tkazildi. O'quvchilarning harbiylik kasbiga bo'lgan qiziqishlari o'rganilib, ular bilan doimiy ravishda mulotqalar tashkil etilmog'da. Bu esa kelgusida sohada yosh kadrlar zaxirasini to'ldirishga hozirlik vazifasini o'tamoqda.

Bugun Markaziy Osiyoda bu yo'nalishdagi yagona ta'lim muassasasi sifatida e'tirof etilyotgan Oliy harbiy aviatstsya bilim yurtida tahsil olishning o'zgacha mas'uliyati ham bor, albatta. Keyingi paytda bu maskanda nafaqat mamlakatimiz yoshlari, balki qo'shni davlatlarning shu sohada vakillari ham muntazam malaka oshirib ketayotgani kishiga o'zgacha g'urur baxsh etadi.

Akbar RAHMONOV, "Yangi O'zbekiston" muxbiri

